

UTILIZAREA BALANȚEI INTERRAMURALE ÎN ESTIMAREA IMPACTULUI SECTORULUI AGROINDUSTRIAL ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE

Ianioglo Alina., dr., cercet.șt.coord.,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Chișinău, Republica Moldova
Email: alina.ianioglo@gmail.com

Introducere

Agricultura și industria prelucrătoare reprezintă sectoarele de bază a economiei naționale întrucât acestea determină starea securității alimentare a țării, nivelul de trai, ocuparea forței de muncă, și contribuie la dezvoltarea tehnico-tehnologică. Necesitatea analizei dezvoltării sectorului agricol și industriei prelucrătoare, impactului acestuia asupra produsului intern brut au determinat relevanța studiului dat.

Scopul articolului constă în analiza sectorului agroindustrial în Republica Moldova în baza balanței interramurale natural-valorice. Rezultatele studiului stau la baza evaluării situației actuale a economiei naționale și pot fi utilizate la elaborarea scenariilor de dezvoltare economică.

Metode utilizate: analiza datelor statistice, balanțele interramurale natural-valorice.

În articol sunt evidențiate factorii de influență asupra activității întreprinderilor, precum și analizat impactul sectorului agroindustrial asupra PIB. Pentru analiza stării actuale a economiei naționale și pentru elaborarea diferitor scenarii de dezvoltare economică se utilizează balanțele interramurale natural-valorice. Balanța interramurală este o metodă de analiză tabelară (metoda input-output) [1, p.17], care descrie fluxul de bunuri și servicii în toate sectoarele economiei naționale pe o perioadă de un an. Sunt diverse studii în domeniu efectuate de cercetători naționali: Naval E. [2] a descris utilizarea balanțelor interramurale în elaborarea modelelor econometrice; în cercetările dnei Gutium T. [3], aplicarea balanțelor interramurale a permis estimarea elementelor economiei tenebre și a competitivității bunurilor naționale pe piața internă; etc.

Factorii ce influențează activitatea întreprinderilor agricoli în Republica Moldova

Printre problemele sectorului agroindustrial în Republica Moldova evidențiate într-un

studiu al țărilor din Europa de Est, se enumeră: eficiența scăzută a stimulentele de stat pentru producerea agricolă, o gamă limitată de produse agricole destinate exportului, lipsa investițiilor în producția agricolă și volume minime de inovații în sectorul agricol [4, p.559]. Pe lângă aceasta, nivelul insuficient de utilizare a potențialului funciar, prelucrarea irațională a resurselor solului, nivelul scăzut al echipamentelor tehnice, caracterul instabil al condițiilor climatice ș.a. nu permit asigurarea securității economice adecvate atât a întreprinderilor agricole, cât și a întreprinderilor industriale, ceea ce afectează nivelul de dezvoltare economică a țării. Principalii factori determinați, care influențează negativ asupra securității economice sunt prezentați în figura 1. Acești factori au fost clasificați în două grupe: factori interni și externi. Factorii interni depind direct de activitatea întreprinderii, în timp ce factorii externi reprezintă modificări ale mediului care afectează activitatea acesteia.

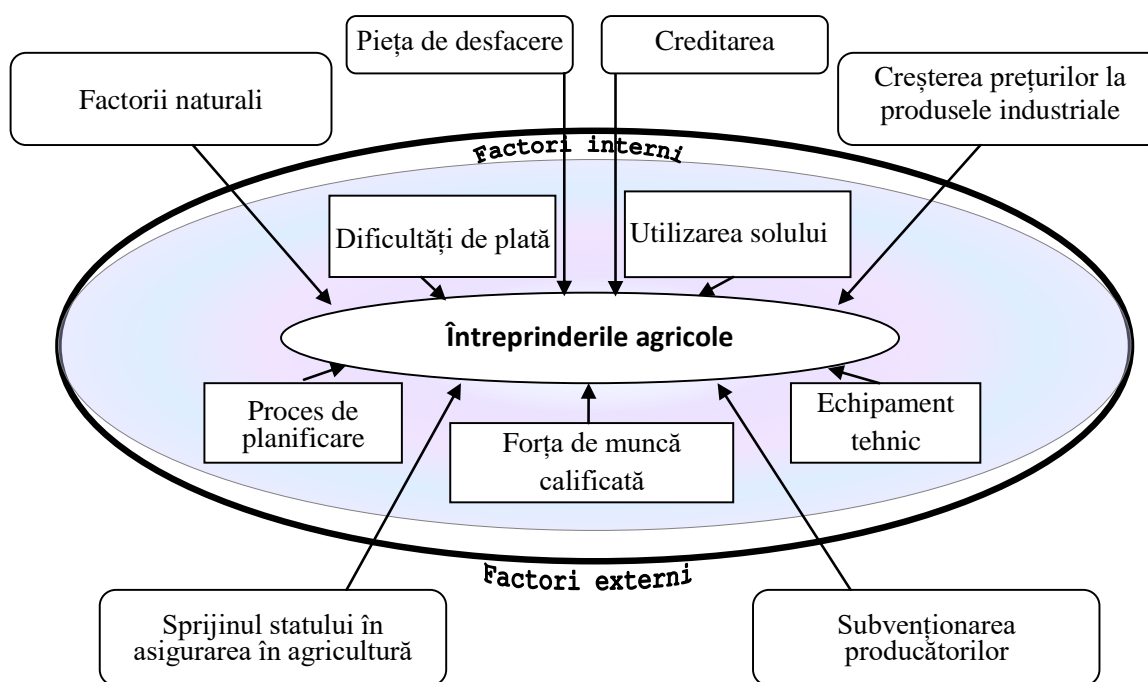

Fig. 1. Factori de influență asupra activității întreprinderilor agricole în Republica Moldova

Sursa: elaborat de autor

Impactul sectorului agricol și industriei alimentare asupra economiei naționale

Sectorul agricol are un impact valoros asupra economiei țării. În anul 2018, sectorul agricol a constituit 10,1% din PIB, iar industria prelucrătoare – 11,3% din PIB. Industria alimentară, ce reprezintă 33,3% din industria prelucrătoare își derulează activitatea în baza materiei prime agricole. Analiza dinamicii producției agricole și industriale demonstrează interdependența dintre acestea (figura 2).

Dinamica volumelor de producție în agricultură și industria alimentară este extrem de instabilă. În agricultură, această circumstanță se datorează diferențelor de producție a culturilor de la an la an, din cauza multiplelor factori, printre care, după cum a fost menționat anterior, sunt condițiile climatice. La rândul său, aceasta afectează activitatea întreprinderilor industriale specializate în prelucrarea produselor agricole. Se atestă că în anii când producția globală agricolă a fost în creștere (cu 12% în anul 2017), s-a majorat și volumul producției industriei alimentare (cu 10%), și invers reducerea producției agricole contribuie la scăderea producției industriei alimentare, precum în anul 2018.

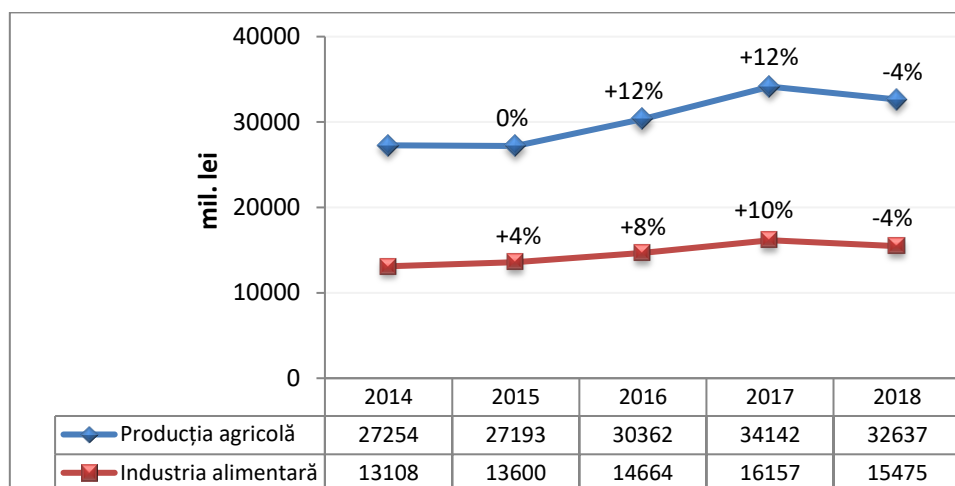

Fig. 2. Dinamica producției globale agricole și industriale fabricate în anii 2014-2018
Sursa: Elaborată în baza datelor Biroului Național de Statistică[5].

Balanța natural-valorică elaborată pentru sectorului agroindustrial

În scopul unui studiu mai detaliat a dezvoltării sectorului agroindustrial, a fost elaborată balanța interramurală natural-valorică. Sectorul agroindustrial este definit ca producerea și procesarea produselor agricole [6, p.26]. În studiul sectorului agroindustrial se includ următoarele tipuri de activități:

1. Agricultură, vânatul și silvicultură:
 - Cultivarea plantelor, legumicultură și pomicultură;
 - Creșterea animalelor;
2. Industria prelucrătoare:
 - Industria alimentară:
 - Producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne;
 - Prelucrarea și conservarea peștelui și a produselor din pește;
 - Prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor;
 - Fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale;
 - Fabricarea produselor lactate;
 - Fabricarea produselor de morărit, amidonului și a produselor din amidon;
 - Fabricarea produselor de brutărie și a produselor făinoase;
 - Fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor;
 - Fabricarea altor produse alimentare;
 - Fabricarea băuturilor;
 - Fabricarea produselor din tutun.

În total, balanța interramurală natural-valorică pentru anul 2018 a fost elaborată pentru 49 de bunuri, care în expresie valorică acoperă 81,3% din bunurile sectorului agroindustrial fabricate în Republica Moldova.

Conform datelor statistice, în anul 2018 volumul de producție în agricultură, silvicultură și pescuit a constituit 33,3 mlrd. lei sau 10,8% din totalul volumului de bunuri și servicii pe activități economice. În același timp, conform calculelor efectuate, volumul de producție a sectorului agroindustrial a fost estimat la 65,8 mlrd. lei, ceea ce constituie 21,43% din totalul volumului de bunuri și servicii pe activități economice. Ponderea consumului intermediar a sectorului agroindustrial constituie 25,1% din totalul consumului intermediar pe activități economice (în sectorul agricol această valoare este egală cu 9,9%), iar ponderea valorii adăugate brute este în mărimea de 16,8% din totalul acesteia (în agricultură - 11,7%).

Dezvoltarea sectorului agroindustrial este influențată în mod esențial de situația creată în agricultură. Analiza datelor privind volumul producției agricole în anii 2013-2018 relevă o

tendință pozitivă, cu excepția anului 2015, când au fost înregistrate condițiile climaterice nefavorabile - seceta. În anul 2018 a fost înregistrată o creștere a volumului fructelor și pomușoarelor de 2,1 ori, precum și a florii soarelui – de 1,6 ori. Recolta globală a cerealelor s-a majorat în perioada respectivă cu 29,3%, constituind 3467 mii tone. În același timp, a avut loc reducerea producerii unor produse agricole, precum: tutun nefermentat – cu 54,5%, sfecla de zahăr – cu 30%, și cartofi – cu 26,9%. În general, anul 2018 a fost relativ favorabil pentru sectorul agricol, fiind marcată creșterea volumelor de producere a fructelor și pomușoarelor – cu 34,2% în comparație cu anul 2017, a strugurilor – cu 8,1%, și a cerealelor – cu 5,5%.

Unele modificări au fost identificate în industria alimentară: în anul 2018 considerabil a scăzut volumul producerii băuturilor alcoolice în comparație cu anul 2013, în special: băuturi tari naționale - cu 73,9%, rachiuri și lichioruri – cu 65,1%, divin – cu 25,1%; precum și a țigărilor și țigaretelor – cu 81,0%, tutunului fermentat – cu 80,2%, pastelor făinoase – cu 38,4%. În același timp a crescut volumul producerii altor produse alimentare, printre care: alcoolul etilic – de 8,7 ori, carnea – de 1,7 ori (fiind de 60,05 mii tone), apă minerală – cu 62,1%, maioneză – cu 30,6%.

Studiul efectuat relevă că ponderea cea mai mare în producere și consum în Republica Moldova o dețin produsele animaliere (animale vii și păsări, ouă, lapte, produse din lapte integral, carne și subproduse, mezeluri, etc.): 32% și 42% respectiv (figura 3).

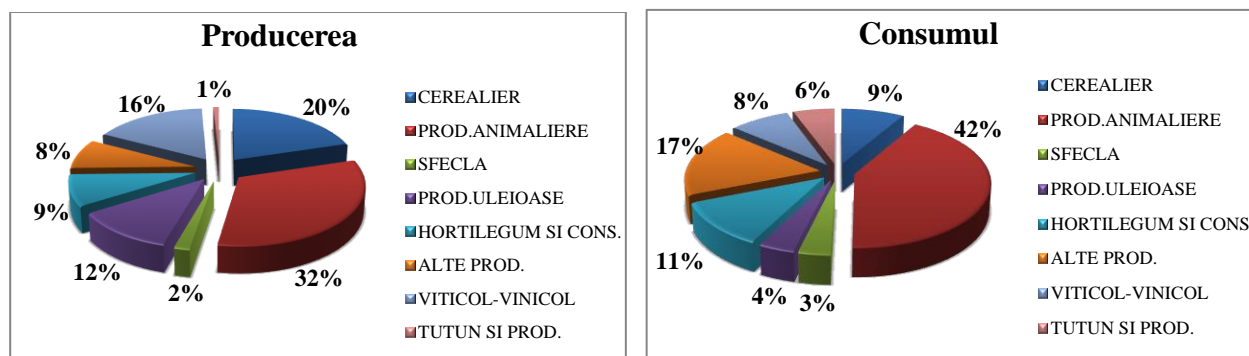

Fig. 3. Structura producerii și consumului în 2018 conform datelor balanței interramurale
Sursa: Elaborată de autor în baza BNV și datelor Biroului Național de Statistică[5].

Dacă în structura producerii, cerealele dețin poziția a doua cu o pondere de 20%, în structura consumului cerealele au o pondere de 3,3 ori mai mică - 9%, fiind înaintați de alte produse (17%) și produselor viticole și vinicole (11%). În același timp, 16% din structura producerii aparține produselor viticole și vinicole, urmate de produse uleioase (12%).

Cu toate că în Republica Moldova produsele animaliere dețin cea mai mare pondere în structura producerii (32%), în mare parte aceștia sunt îndreptați spre consumul populației, exportul constituind doar 4,5% (figura 4).

Poziție de lider în exportul republicii aparține produselor uleioase cu o pondere de 30%, urmate de cereale (25%) și produse viticole și vinicole (11%), ponderea cărora a căzut cu 7 p.p. în comparație cu anul precedent. În același timp, cel mai mult în Republica Moldova se importă alte produse (22%), urmate de cereale și produse animaliere, care dețin o pondere de 19% fiecare în structura importurilor.

Conform balanțelor interramurale natural-valorice elaborate pentru anul 2018 (pentru 49 de bunuri), care acoperă 81,3% din bunurile sectorului agroindustrial, volumul de producție a principalelor tipuri de produse incluse în sectorul agroindustrial este de 53494,35 mil. lei, volumul importului atinge nivelul de 9254,1 mil. lei, volumul exportului este egal cu 19053,9 mil. lei (sau 41,9% din totalul exporturilor). În baza activității sectorului agroindustrial, în bugetul republicii au fost efectuate vărsăminte în mărime de 6547 mil. lei sub formă de TVA și Accize 1133 mil.lei. Astfel în baza balanțelor interramurale natural-valorice elaborate, se poate

menționa că sectorul agroindustrial (ce acoperă 81,3% din toate bunuri) constituie 20,8% din PIB, contribuția întregului sector agroindustrial în formarea PIB-lui ar fi și mai pronunțată.

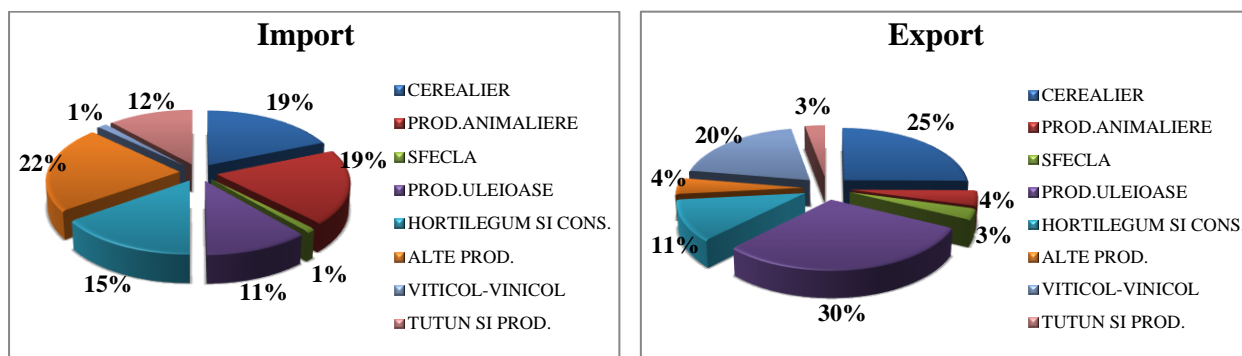

Fig. 4. Structura importului și exportului în 2018 conform datelor balanței interramurale
Sursa: Elaborată de autor în baza BNV și datelor Biroului Național de Statistică [5].

Concluzii

Sectorul agroindustrial este de o semnificație majoră în economia națională. În baza balanțelor interramurale natural-valorice elaborate se poate menționa că Sectorul agroindustrial (ce acoperă 81,3% din toate bunurile sectorului agroindustrial) constituie 20,8% din PIB, contribuția întregului complex agroindustrial în formarea PIB-lui ar fi și mai pronunțată. În același timp, analiza dinamicii volumelor de producție a agriculturii și industriei alimentare demonstrează un caracter instabil al acestora. În agricultură, diferențele de producție a culturilor de la an la an sunt cauzate de multipli factori. La rândul său, aceasta afectează activitatea întreprinderilor industriale specializate în prelucrarea produselor agricole. Printre factorii principali care influențează nivelul producerii agricole se enumeră: influența condițiilor climaterice, insuficiența bazei tehnico-materiale, ponderea mare a gospodăriilor mici, care dispun de resurse financiare limitate ce nu permit de a dezvolta o producere pe scară largă, etc. Astfel, fără o susținere corespunzătoare, orientată spre dezvoltarea bazei tehnico-materiale, agricultura republicii va rămâne la un nivel scăzut de dezvoltare. De aceea este important de a asigura un complex de măsuri în vederea susținerii dezvoltării sectorului agroindustrial.

Bibliografie.

1. Leontief W. Input-output economics. In: Scientific American, Volume 185, Number 4, October, 1951, pp. 15-21. ISSN: 0036-8733.
2. Naval E. Elaborarea modelelor economice în baza balanțelor interramurale. Akademos, Nr. 2, 2017, p.27-32.
3. Gutium T. Quantifying the comparative advantage of domestic goods on the internal market. The Journal Contemporary Economy/ Revista Economia Contemporană, Vol.3, Nr. 1/2018, p.38-45. ISSN 2537-4222
4. Shashyna, M.; Zakharchenko, O.; Darushyn, O.; Buryk, Z.; Shpinkovska, M. Agroindustrial Complex in the Eastern European Countries in the Context of Sustainable Development. The Journal of Social Sciences Research. Issue 5, p. 549-562, 2018. ISSN: 2413-6670, DOI: <https://doi.org/10.32861/jssr.spi5.549.562>
5. Biroul Național de Statistică, www.statistica.md.
6. Analiza politicii investiționale, UNCTAD, 2013, 87p.